

Cel projektu i najważniejsze spodziewane efekty

Celem projektu jest **ukazanie pełnego obrazu poznańskiego meblarstwa w latach 1945-1989** w formie monograficznego opracowania. Stolica Wielkopolski była miejscem, w którym zlokalizowano główne państwowe instytucje nadzorujące rozwój przemysłu meblarskiego, wraz z ich zapleczem edukacyjnym i wystawienniczym. Współistnienie wyspecjalizowanego szkolnictwa wyższego, centralnych placówek mających na celu rozwój tej gałęzi gospodarki, fabryk mebli i zakładów stolarskich oraz instytucji wystawienniczych z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi na czele, uczyniło z Poznania wiodący ośrodek meblarski o ogólnopolskim zasięgu oddziaływania, nie mający w kraju precedensu. Fenomen ten, choć obecny w zbiorowej społecznej świadomości, właściwie w ogóle nie znalazł dotąd ani szerszego omówienia, ani poważniejszych konsekwencji w badaniach nad polskim czy poznańskim designem. Odzwierciedla zarazem powszechną w krajach dawnego bloku wschodniego centralizację potencjału projektowo-produkcyjnego. Mechanizmy funkcjonowania ośrodka poznańskiego bliskie są między innymi tym, które znamy z komunistycznej Czechosłowacji, gdzie Brno stanowiło miejsce lokalizacji licznych instytucji, które profilem działalności odpowiadały tym mieszczącym się w Poznaniu. Tak więc choć istotą projektu jest prezentacja ośrodka poznańskiego, to z uwzględnieniem zarówno powszechnych w Polsce jak i w sąsiednich komunistycznych krajach, warunków funkcjonowania wzornictwa z jego państwowym mecenatem, gospodarką centralną i reglamentacją konsumpcji.

Opis badań

Dane niezbędne do przeprowadzenia badań będą pozyskiwane podczas **kwerend archiwalnych**, za pomocą **wywiadów** z byłymi pracownikami instytucji meblarskich oraz poprzez **analizę poszczególnych obiektów**. Odtworzenie systemu funkcjonowania poszczególnych placówek na podstawie analizy danych zbieranych podczas kwerend zbuduje mapę ich relacyjności i pozwoli zrozumieć model działania przemysłu meblarskiego w Polsce. Informacje pozyskiwane za pomocą wywiadów będą próbą uchwycenia przekazów, które z różnych względów, także selektywności danych znajdujących się w oficjalnych dokumentach, nie zostały utrwalone w materiałach źródłowych. Badanie mebli w formie zachowanych obiektów, bądź tylko ich fotografii, rysunków, szkiców i projektów będzie procesem złożonym z analizy formalnej, która pozwoli na uchwycenie zmian w obrębie twórczości danego projektanta, a w szerszej perspektywie pokaże tendencje występujące w Polsce na przestrzeni powojennego półwiecza. Materiały i tworzywa wykorzystane do produkcji mebli zostaną poddane analizie, dzięki której będzie można zaobserwować zmiany technologiczne w projektowaniu i produkcji. **Metodologia.** Niniejszy projekt mieści się w nurcie badań nad historią designu, biorącym pod uwagę praktyki, narracje i mechanizmy budowania kulturowych i społecznych znaczeń obiektu. Model Production-Consumption-Mediation Paradigma będzie jednym z filarów teoretycznych w badaniach nad poznańskim meblarstwem. Pozwala on uchwycić szeroko pojętą sferę konsumpcji, mediację pomiędzy producentem a konsumentem oraz znaczeniową rolę samych obiektów. Realizacja niniejszego projektu wpisuje się również w nurt badań nad kulturą zamieszkiwania i urządzania wnętrz jako elementów wdrażania społecznej rewolucji i tworzenia przestrzeni życiowej dla „nowego człowieka” jakie prowadzi się w przypadku wzornictwa krajów dawnego bloku wschodniego.

Powody, dla których podjęta została ta tematyka badawcza

Polskie meblarstwo okresu PRL od kilkunastu lat jest obiektem zainteresowania kolekcjonerów i specjalistów od urządzania wnętrz. Nie brakuje wydawnictw popularnonaukowych podejmujących ten temat i żywy jest nieoficjalny obieg informacji o twórcach, projektach i fabrykach mebli, zaczerpniętych z nie zawsze wiarygodnych źródeł. Tym samym dotkliwym brakiem zarówno w zakresie uzupełnienia fachowej wiedzy jak i szerszych oczekiwań społecznych jest nieobecność w miarę kompleksowego, naukowego opracowania tytułowego meblarstwa. Projekt powinien zostać zrealizowany w Poznaniu, co wynika między innymi z łatwiejszej na miejscu dostępności do materiałów oraz osób (projektantów, nauczycieli, wytwórców lub ich potomków) związanych z badanym problemem. Studia prowadzone podczas realizacji projektu wspomogą zarazem badania historii sztuki w zakresie dziejów wnętrz, architektury mieszkalnej, a także zagadnień relacji polityki, władzy, propagandy i kultury materialnej w strategiach kształtowania społeczeństwa na przykładzie funkcjonowania państw komunistycznych.